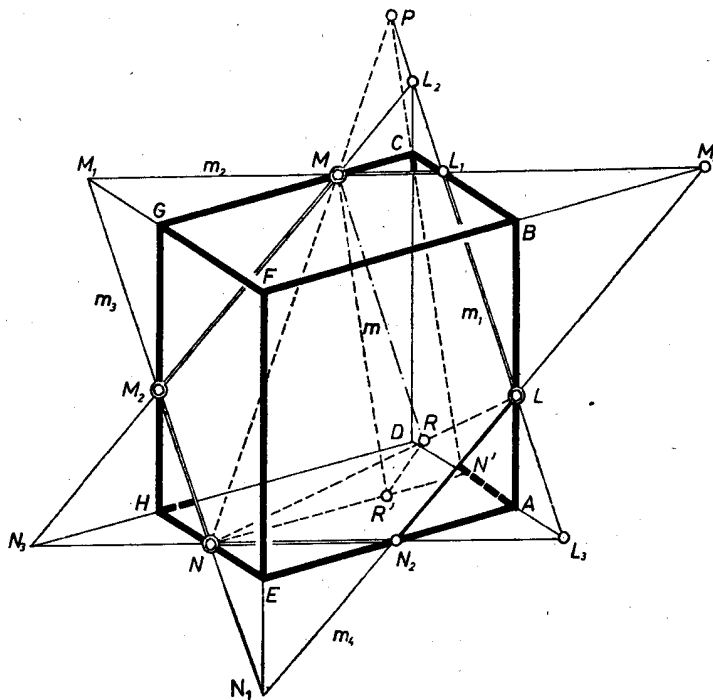

I megoldás. I. Legyen a K kocka egy lapja $ABCD$, rá merőleges élei rendre AE, BF, CG, DH ; párhuzamos vetületben mind a 6 lap képe paralelogramma, mert párhuzamos egyenesek vetületei is párhuzamosak. Legyenek az adott pontok az AB, CG, EH páronként kitérő élek vetületén rendre L, M, N ; nem okoz félreértést, ha rendre ugyanígy jelöljük a térben az élek megfelelő pontjait is; legyen végül az utóbbiak által meghatározott sík S .

1. ábra

a) Amennyiben L, M, N egyike sem csúcsa K -nak, S a K -nak mind a 6 lapját átmetszi, a Q metszetidom hatszög, és ennek minden második csúcsa adott pont, mert a metszetnek pl. az $ABCD$ és az $ABFE$ lapban az L -ből kiinduló oldala nem végződhet sem M -ben, sem N -ben, hiszen a mondott lapok egyik éle sem kitérő AB -hez képest.

Alább megadandó szerkesztésünk minden egyes lépése egy egyenes szerkesztése lesz K valamelyik lapsíkján, ill. egy megadandó segédsíkon, vagyis a térben. A lépéseket rajzunk síkján követjük az illető egyenesek vetületének megrajzolásával. Csak azt fogjuk felhasználni, hogy párhuzamos egyeneseknek párhuzamos vetítéssel nyert képei párhuzamosak. (Nem foglalkozunk olyan esetekkel, amikor K bizonyos csúcsainak vetületei egybeesnek.)

Elég meghatározni S és az $ABCD = S_1$ lapsík m_1 metszészvonalát. Ugyanis m_1 -nek a BC fedőél egyenesén levő L_1 pontját M -mel összekötve megvan S -nek a $BCGF$ fedőlap-síkkal való m_2 metszészvonala, m_2 -nek FG -n levő M_1 pontját N -nel összekötve megvan az $EFGH$ oldallap síkjával való m_3 metszészvonal, végül m_3 -nak EF -en levő N_1 pontját L -lél összekötve megvan S -nek az $ABFE$ lapsíkkal való m_4 metszészvonala. Látni fogjuk, hogy e négy metszészvonalon megkapjuk Q hátralevő 3 csúcsát.

Mármost m_1 -et megadja az MN egyenes S_1 -en levő P dőféspontjának L -lél való összekötése. P -t megkapjuk egy az MN -et tartalmazó, ügyesen választott S_2 segédsík felhasználásával. MN benne van a CGN síkban, amely az (N -et tartalmazó) $ADHE$ lapsíkot egy a CG -vel párhuzamos egyenesben metszi. Így e metszészvonal DH -val is párhuzamos, és átmegy N -en, megszerkeszthető, legyen AD -n levő pontja N' . Ekkor pedig S_2 és S_1 metszészvonala $N'C$, ennek NM -mel való metszéspontja P , és az előrebocsátottak szerint $m_1 = LP$. Az $N'C$ egyenes lényegében NM -nek S_1 -en levő vetülete, ha a vetítés iránya párhuzamos GC -vel.

Csak azt használtuk fel, hogy két sík egyenesben metszi egymást, valamint hogy egy síkot egy vele nem párhuzamos és nem benne fekvő egyenes egy pontban metsz, ezért eljárásunk helyességének bizonyítására csak azt kell megmutatnunk, hogy L, M, N helyzetére kimondott föltevéseink miatt – ti. hogy mindegyikük a kiszemelt élnek belső pontja – szerkesztésünk minden lépése egyértelműen meghatározott. N' az AD él belső pontja, különbözik C -től, így az $N'C$ egyenes határozott, P ennek C -től különböző pontja, éspedig az $N'C$ szakasz C -n túli meghosszabbításán, mert $NN' > MC > 0$. Emiatt L_1 a BC szakasz C -től különböző pontja, egyszersmind csúcsa Q -nak, M_1 az FG élnek G -n túli, N_1 pedig az FE élnek E -n túli meghosszabbításán van. Így GH elválasztja M_1 -et N -től, AE elválasztja N_1 -et L -től, tehát m_3 és m_4 a mondott elválasztó élen egy-egy további M_2 , ill. N_2 csúcsát metszi ki Q -nak.

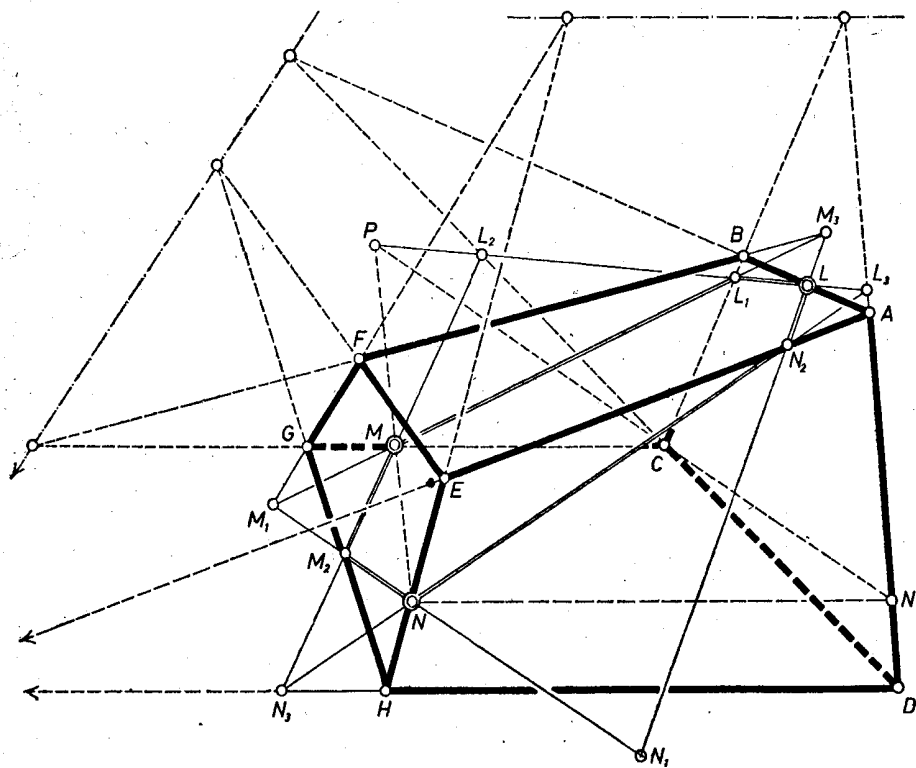
b) Ha adott pontjaink közül egy a megfelelő él valamelyik végpontja, akkor válasszuk a betűzést úgy, hogy ez N legyen. Meggondolásunk mind $N = E$, mind $N = H$ esetén érvényes, az első esetben N_2 , a másodikban M_2 azonos N -nel, a síkmetszet ötszög.

Ha két adott pont esik él végpontjába, vagy mind a három, feladatunk elveszti eredeti jellegét. Két pont esetén $2^2 = 4$ -féleképpen, három esetén 8 -féleképpen választhatjuk ki L, M, N céljára K -nak 2, ill. 3 csúcsát. Ekkor mindig

már eleve adott Q -nak egy vagy több oldalszakasza, és célszerűbb azt felhasználni, hogy S a K -nak párhuzamos lapsíkjaait párhuzamos egyenesekben metszi.

II. Az L, M, N pontokat tartalmazó 3 él megfelelő kiválasztására lényegében nincs más lehetőség. Az elsőként szabadon választható AB -hez képest csak a CG, DH és az FG, EH élpárok kitérők, az első párból a szimmetria miatt elég CG -t vennünk, ehhez képest a másik párból csak EH kitérő.

A kocka speciális tulajdonságai közül csak azt használtuk fel, hogy a CG és DH élek párhuzamosak (ebből ugyanis már következik, hogy az $ADHE$ lapsík is párhuzamos CG -vel). Emiatt szerkesztésünk minden olyan hatlapú testre érvényes, melynek ez a tulajdonsága megvan (lásd 2. ábra).

2. ábra

Paralelepipedonra szorítkozva a Q metszethatszög szemben fekvő oldalai párhuzamosoknak kell hogy adódjanak, de ezt nem használtuk fel. Egyébként egy párhuzamos vetítéssel nyert vetületből – amennyiben a lapok vetületei paralelogrammák – nem is állapítható meg, hogy valóban kocka képével állunk-e szemben, még akkor sem, ha tudjuk, hogy a rajz síkja merőleges a vetítés irányára.

Fiala Tibor (Budapest, Rákóczi F. gimn. III. o. t.)
dolgozata alapján, kiegészítésekkel

Megjegyzés. Az. 1. ábrán – térbeli eredetétől eltekintve – a következőket látjuk: ha $ABCD, ABFE, BCGF$ és $CDHG$ (a csúcsok mondott körüljárása szerint) paralelogrammák, L, M, N rendre az AB, CG, EH szakasz egy közbülső pontja, továbbá $AENN'$ ugyancsak paralelogramma, NM és $N'C$ metszéspontja P , LP metszéspontja a BC, DC, DA egyenessel rendre L_1, L_2, L_3 , ML_1 metszéspontja FG -vel és FB -vel M_1 , ill. M_3 –, mindezen feltételekből következik, hogy NM_1 párhuzamos LP -vel, NM_1 -nek GH -val és EF -fel való metszéspontját M_2 -vel, ill. N_1 -gyel jelölve MM_2 párhuzamos N_1M_3 -mal, és az utóbbi egyenes átmegy L -en, MM_2 pedig L_2 -n, továbbá NL_3 párhuzamos L_1M -mel és átmegy az AE, N_1M_3 , valamint a DH, MM_2 egyenespár N_2 , ill. N_3 metszéspontján. Mindezen következményeknek a föltevésből való bizonyítása – tisztán síkbeli úton – hosszú és nehézkes lenne.

II. megoldás (vázlat). A fenti jelöléseket használva tekintsük azt az m egyenest, amiben S az M -en átmenő és az $ABCD, EFGH$ lapsíkokkal párhuzamos síkot metszi. Ez nyilvánvalóan párhuzamos m_1 -gyel és m_3 -mal, tehát m -et ismerve a metszet NM_2 és LL_1 oldala megszerkeszthető. m -nek az LN egyenesen levő R metszéspontja az $NR : NL = GM : GC = NR' : NN'$ aránypárból szerkeszthető. Végül $LN_2 \parallel MM_2$.

Horváth Sándor (Budapest, I. István gimn. IV. o. t.)